

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Cs. K. jogtanácsos (1071 Budapest, Bajza u. 6. II/) által képviselt Budapesti Agrárkamara I.r.,
a SEVAKO Kft. II.r.,
Vadőr Kft. III.r.,
a Dr. Darázs Lénárd Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Darázs Lénárd ügyvéd) által képviselt HUNNIA Vadgazdálkodási Kft. IV.r.
és a dr. Vásárhelyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Vásárhelyi János ügyvéd) által képviselt NATURHUN Kft. V.r. felpereseknek
a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Hiv. sz.: Vj-089/2003.) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében - amely perbe a M. F. által képviselt Hubertus Kft. a felperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Bíróság 2011. évi június hó 23. napján kelt 3.K.33.949/2010/17. számú - kijavított - ítélete ellen az I-II-III.r. felperesek által 21., a IV.r. felperes által 18. és az V.r. felperes által 24. és 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2012. évi március hó 7. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket arra, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön 40.000 (azaz negyvenezer) - 40.000 (azaz negyvenezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - 36.000 (azaz harminchatezer) - 36.000 (azaz harminchatezer) forint fellebbezési illetéket, ugyancsak külön-külön.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2004. december 9. napján kelt Vj-89/2003/58. számú határozatában megállapította, hogy mások mellett a II.r., III., IV.r., V.r. felperesek és a beavatkozó 2002-2003. évi vadászati évadra szóló 2001. XI. 5. keltezésű közös kötelezettségvállalása, továbbá az I.r. felperesnek és a Vadgazdasági Termékek és

Szolgáltatások Terméktanácsának (a továbbiakban: Terméktanács) a 2003-2004. évi vadászati évadra szóló 2002. XII. 19-ei közös döntése a gazdasági verseny korlátozására alkalmas, ezért az I.r. felperessel szemben 15.000.000 forint, a II.r. felperessel szemben 2.900.000 forint, a III.r. felperessel szemben 700.000 forint, a IV.r. felperessel szemben 3.700.000 forint, az V.r. felperessel szemben 4.000.000 forint, míg a beavatkozóval szemben 1.000.000 forint bírságot szabott ki. A határozat indokolásában megállapította, hogy a hazai vadászati piac szerkezetéből adódóan a bérvadászati, azon belül is a külföldiek részére történő bérvadászati szolgáltatások értékesítése minősül az érintett árupiacnak. A földrajzi piac Magyarország területével azonos, annál nem szélesebb kiterjedésű, mert a kifogásolt magatartások Magyarország területére voltak irányadók. Megjegyezte, hogy a jogsértés jellegére tekintettel a csekély jelentőség nem állapítható meg, így nincs szükség az érintett földrajzi piac pontos meghatározására. Rögzítette, hogy a Terméktanács 2002-2003-ra szóló vadászati árjegyzék javaslatát a vadászatszervező vállalkozások megvitatták, majd a IV.r. felperes közreműködésével 2001. XI. 5-ei keltezéssel véglegesítették. Mások mellett a II.r., III.r., IV.r., és V.r. felperesek, valamint a beavatkozó aláírásával kifejezetten elfogadták a Megállapodásban szereplő árakat, és úgy nyilatkoztak, hogy azokat lefelé nem lépik át a 2002-2003. évi árjegyzékében. A 2003-2004. évre szólóan a Terméktanács és az I.r. felperes, pontosabban kebelükön belül a Termelői, a Vadászatközvetítő szekció, valamint a Vadászatszervező Irodák Budapesti Agrárkamarában kialakított önálló szervezete egyeztetett bérvadászati ajánlott minimál-árakat állapított meg, amelyet a 2002. XII. 19. keltezésű árjegyzék tartalmaz. Az alperes kifejtette, hogy az áru, illetve a szolgáltatás pénzben kifejezett értéke az ár, amely a piaci forgalomban szabad megállapodás tárgya. Versenyjogilag az a kívánatos, hogy a kereslet-kínálat szerint alakuljon, ezért kiemelten tiltottak a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) II.§-ának (1) és (2) bekezdés a) pontja szerinti ármegkötések. Leszögezte, hogy a kifogásolt magatartások kötelezően betartandó minimál-árakat tartalmaztak. Az ajánlások akkor sem versenyjogszerűek, hanem nem kötelezők, mert alkalmasak arra, hogy a piaci versenytársak megismerjék azokat, s ezáltal egyedi döntéseiknél figyelembe vegyék a versenytársak jövőbeni árpolitikáját. Az ajánlott minimál-árak a piaci szereplők árainak egységesítése miatt a piaci alkut -az azonos árak alkalmazását sugallva - gyengíthetik. Azért versenykorlátozóak, mert nem engedik az árban érvényesülni az eltérő tevékenységi feltételekben meglévő különbségeket. A jogsértés miatt az alperes indokoltnak tartotta a bírság kiszabását, amelynek összegét a 2/2003. számú Közlemény (a továbbiakban: Közlemény) alapján határozta meg. A jogsértéssel érintett piacról származó bevétel összegét az I.r. felperes esetében méltányosságból csökkentette. A vadászatszervező felperesek piaci részesedését azért nem számította ki, mert a piaci helyzetük ennek hiányában is behatárolható volt. Az egyes esetekben értékelte a piaci verseny veszélyeztetettségét, a jogsértés piaci hatását, és a jogsértéshez való viszonyulást. A II.r.-V.r. felpereseknél és a beavatkozóknál figyelembe vette, hogy a 2001. XI. 5-ei megállapodásban foglaltakat alkalmazták, a IV.r. felperesnél súlyosító körülmény volt a szervező tevékenység, amelyet enyhített az elismerése.

A felperesek keresetet terjesztettek elő a jogerős határozat bírósági felülvizsgálata iránt, amelyben az I.r., II.r., III.r. és V.r. felperesek a határozat hatályon kívül helyezését és a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, míg a IV.r. felperes a bírság

mérséklését kérte. Álláspontjuk szerint a határozat megalapozatlan, az alperes tévesen értékelte a tényeket és azok következményeit; állították, hogy jogsértő magatartást nem tanúsítottak. Vitatták a földrajzi piac alperes általi meghatározását és ezen keresztül a megállapodások csekély jelentőségűvé minősítésének elmaradását. Jogalapjában és összecszerűségében is jogsértőnek tartották a kiszabott bírságokat. Mindezekon túl az I.r. felperes arra is hivatkozott, hogy esetében fogalmilag kizárható a jogsértés, hiszen kamaraként nem vonható felelősségre a tagjai vagy az egyes szervezeti egységei esetleges jogsértéseiért.

A beavatkozó a felperesekhez csatlakozva, lényegében velük azonos indokok alapján kérte a határozat hatályon kívül helyezését.

Az alperes a határozatban foglaltak fenntartása mellett kérte a keresetek elutasítását.

Az elsőfokú bíróság - megismételt eljárásban - a felperesek keresetét elutasította. Indokolásában a Tpv. II.§-ának (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozással leszögezte, hogy a törvény hatálya alá tartoznak a nem gazdasági társaság formájában működő szervezetek is. Az I.r. felperes pedig felelősséggel tartozik a saját szervezeti egységének jogszerű működéséért. A piac szempontjából ugyanis közömbösek a szervezet belső jogviszonyai, így a képviselési és a döntési jogok szabályozása. Álláspontja szerint az érintett áru- és földrajzi piac egyértelműen leszűkíthető a Magyarország területén külföldiek által folytatott bérvadászatra, amely jellemzően vadászatszervező vállalkozások közreműködésével valósul meg. A földrajzi piac nem terjeszthető ki az okból, hogy számos szomszédos országban is található azonos vadfajok, mert a külföldiek bérvadászata egy rendkívül összetett, soktényezős tevékenység, amelynek megítélése országonként más és más. A per során csatolt igazságügyi szakértői szakvélemény ennek cáfolatára nem alkalmas, mert a magyarországi vadászati piac jellemzőinek nincs jelentősége a jogsértés szempontjából. Az pedig, hogy a vadgazdálkodás terén nem csak a piaci viszonyok érvényesülnek, hanem befolyásolja azt az állami szabályozás is, még nem jelenti azt, hogy a jogszerűen vadászható állomány nem képezhet piaci alapon értékesíthető áruanyagot. Ennélfogva a nemzeti piac védelmének célja sem indokolhatja a jogsértő megállapodásokat. Mivel pedig a felperesek kifogásolt magatartása az árak közvetett meghatározására irányult, ezért azok a Tpv. 13.§-ának (2) bekezdés a) pontja alapján nem minősülnek csekély jelentőségű megállapodásoknak, így a tilalom alól nem mentesülhetnek. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a felperesek által meghatározott árak minimál-árak és nem irányárak, azok alkalmasak voltak arra, hogy a piac szereplőit orientálják, még akkor is, ha esetleg ténylegesen nem is alkalmazták volna az adott árakat. A felperesek tudatos szándékegyesége veszélyeztethette a versenyt. Törekvésük arra irányult, hogy a piacon ne kizárólag a kereslet-kínálat törvényei alakítsák az árakat. Megítélése szerint az alperes megfelelően elemezte és értékelte az árösszehangolás lehetséges hatásait, ezeket a felperesek érdeemben cáfolni nem tudták. Okszerű, logikus és életszerű az az alperesi következtetés, miszerint a jogszerűtlen áralakítás releváns bizonyítéka az, hogy a felperesek az adott időszakban alkalmazott áraikkal nem mentek a megegyezéssel érintett árak alá. A gyakorlatban ugyanis pontosan ez a minimál-árak működési mechanizmusa. Életszerűtlen és ellentétes a piac dinamikájával az a feltételezés, miszerint egy ilyen sokszereplős, komplex szolgáltatásokat nyújtó piacon a jogsértéssel érintett szereplők mindegyike mintegy

véletlenül vagy spontán módon a korábban meghatározott minimál árakkal egyezően vagy azok felett határozza meg a ténylegesen alkalmazott árakat. A felperesek külön-külön és együttesen tanúsított magatartása - anélkül, hogy klasszikus megállapodás formáját öltötte volna - tudatosan helyettesítette a versenykockázatot és olyan piaci állapotot idézett elő, amely nem felelt meg a hagyományos piaci körülményeknek. Hangsúlyozta, hogy a versenyjogsértés megállapításához elegendő, ha a piaci szereplők alappal számítanak arra, hogy a jövőben hasonló magatartást fognak tanúsítani. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vad.tv.) sem mentesíti a vadászati piac szereplőit a Tpv. rendelkezéseinek betartása alól. A per során meghallgatott tanúk a vadászati piac speciális jellegét mutatták be, azok az alperesi megállapításokat nem döntötték meg. Végül megállapította, hogy az alperes döntése a bírságkiszabás körében megfelel a mérlegelési jogkörben hozott határozatokkal szemben támasztott követelményeknek. Az alperes megfelelően vette figyelembe az enyhítő és súlyosító körülményeket, ezeket egy egzakt pontrendszer alapján súlyozta, az egyes bírságösszegek nem aránytalanok vagy túlzóak, azok megfelelnek a generális és speciális prevenció céljainak.

Az I.r., II.r. és III.r. felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének kereseti kérelmüknek megfelelő megváltoztatását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérték. Előadták, hogy a vadászatszervezés tekintetében megfelelő szakértelem hiányában az érintett áru- és földrajzi piac meghatározása érdekében szakértőt kellett volna kirendelni, a közigazgatási eljárás e hiányosságát azonban az elsőfokú bíróság sem pótolta. Állították, hogy a földrajzi piac nem szűkíthető le Magyarország területére. Az Európai Unióhoz való csatlakozást megelőző időszakban a bér vadászat, illetőleg a vadászatszervezés devizakitermelő ágazat volt, amelynek lehetőségét 90%-ban konvertibilis devizában fizető külföldiek vették igénybe, akik a magyar átlagnál lényegesen magasabb összeget is hajlandók voltak fizetni a szolgáltatásért. Az árban nem csak a vad, illetőleg a trófea jelent meg, hanem a kis vadásztársaság szervező munkája, étkezési kultúrája, szállás biztosítása vagy éppen a munkatársak nyelvismerete is. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság sem vizsgálta a vadászterületek tulajdonosait, azaz az állami erdőgazdaságokat annak ellenére, hogy elsődlegesen ők határozták meg az árakat. A III.r. felperes előadta még, hogy a nyilvános tárgyaláson kihirdetett határozat szerint őt az alperes 70.000 forint bírsággal sújtotta. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ennek tisztázása érdekében nem folytatott le tanúbizonyítási eljárást. Egyébként pedig feltételezhető, hogy a hanganyagot az alperesnél nem törölték le, amelynek visszahallgatását többször is kérte azt követően, hogy észlelte a kihirdetett és az írásba foglalt összeg eltérését. Az I.r. felperes azzal is érvelt, hogy a Vadászatszervező Osztály ma már nem működik, tagjai a Kamarából is kiléptek, az akkori tagok tagdíjukból 50 év alatt fizették volna meg a bírságot. Kifogásolta, hogy kérelme ellenére az elsőfokú bíróság nem vizsgálta meg működését, pedig akkor bebizonyosodhatott volna, hogy jogsértést nem követett el. A gazdasági versenyt nem akadályozta, nem korlátozta, nincs és nem is volt abban a helyzetben, hogy a versenyt torzítsa, ilyen hatás kifejtésére alkalmatlan szervezet. Nem határozott meg árakat, nem készített árjegyzéket, nem foglalkozik vadászatszervezéssel és ilyen jellegű jövedelemszerzési tevékenységet sem folytat. Az elsőfokú bíróság azt sem vizsgálta, hogy egyáltalán képesek voltak-e befolyásolni a

piacot. Mindezeket túl az elsőfokú ítélet nem felel meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221.§-ának (1) bekezdésében foglaltaknak sem, mert nem jelölte meg, hogy mely cselekményével, mely törvényi rendelkezéseket sértett meg, és azt sem, hogy ezt milyen bizonyítékok támasztják alá. Hangsúlyozta, hogy az ügyben semmilyen gazdasági haszna nem keletkezett, egyeztető-szervező munkát nem végzett, vezető tisztségviselői nem vettek részt a vadászatszervezők szakmai megbeszélésein. Nem piaci szereplő, nem versenytársai a gazdasági társaságok. A Vadászati Osztály nem ügyintéző szervezet, képviseleti-, határozathozatali jogosultsága nincs. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a gazdasági kamara működését, képviseletét és a döntéshozatali mechanizmusát érintő kérdésekben nem vont be jogi szakértőt.

A IV.r. felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet kereseti kérelmének megfelelő megváltoztatását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérte. Állította, hogy az elsőfokú ítélet kirívóan jogszabálysértő és súlyosan hiányos, mert összemosta a felperesek kereseti kérelmeit, őt pedig úgy tekintette, mintha a pernek nem is lett volna alanya, keresetét egyáltalán nem is bírálta el. Hangsúlyozta, hogy keresetében a bírság 400.000 forintra való mérséklését kérte, az ítélet azonban a keresetével összefüggő indokolást egyáltalán nem tartalmaz. Az elsőfokú eljárásban előterjesztett beadványaiban foglaltak fenntartása mellett előadta, hogy piaci helyzete időközben jelentősen megváltozott, árbevétele drasztikusan visszaesett, piaci részesedése elhanyagolhatóvá vált, így a bírság megfizetése fizetéseképtelenségi helyzetbe hozhatja. Ez utóbbi körülmény is indokolhatja a bírság leszállítását.

Az V.r. felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérte. Előadta, hogy az áru- és a földrajzi piac pontos meghatározása szakértői kérdés. Nem áll rendelkezésre olyan információ, amely igazolná, hogy az alperes rendelkezett volna e kérdésben jártassággal vagy erre vonatkozó különleges szakértelemmel. Az általa felkért igazságügyi szakértő véleménye szerint pedig jelen esetben a földrajzi piac az európai kontinens nagy részére kiterjed. Kifogásolta, hogy az alperes nem vette figyelembe azt a specifikumot, miszerint jelen esetben az áru a vadászatszervezés, és nem az egyes trófeás vad. A vadászat élményéért, a vad különleges és kalandos körülmények közötti elejtésének lehetőségéért fizet a külföldi vadász, amely mint áru szabadáras, és bizonyíthatóan irodánként változó volt a vadfajok elejtéséért ténylegesen kifizetett összeg. Az EU kibővítésétől függetlenül, a környező több mint 14 európai országban teljesen hasonló színvonalú a szolgáltatás, ugyanolyan vadakat, ugyanolyan szervezett körülmények között lehet vadászni. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértőt nem hallgatta meg tanúként, ennek okát nem is indokolta. Kérte a szakvélemény tartalmának figyelembevételét. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság hivatkozása ellenére nem alkalmazta a Pp. 336/A.§-ának (2) bekezdésében foglaltakat. Emellett az ítélet nem teljesíti a Pp. 221.§-ának (1) bekezdése szerinti követelményeket. Ezen kívül számos ellentmondást is tartalmaz, így a 4., az 5. és a 6. oldalon. Elfogadhatatlannak tartotta azon ítéleti megállapítást is, miszerint az európai piac

méretét tekintve a felperesek által meghatározott árszintek alkalmasak a piac szereplőinek orientálására, azaz minimál-árak meghatározására. A piac ugyanis éppen ezzel szemben működik, azaz piaci lehetőséget rejt egy meghatározott árszint alatti termékkínálat, vagyis tevékenységük nyomán nem csorbult a piac. Vitatta azt is, hogy jelen esetben a földrajzi piacnak ne lenne jelentősége. E körben utalt a Bizottság 97/C. 372/03. számú közleményére. Állította, hogy a keresleti helyettesíthetőség, a kínálati helyettesíthetőség, a termék jellemzői és rendeltetése, a földrajzi piac múltbeli és fejlődési dimenziói, az átirányíthatóság esetleges akadályai, a vevők és a versenytársak vizsgálata teljes mértékben hiányzik. Azt is kifogásolta, hogy az ítélet számos esetben egyszerűen visszautalt a közigazgatási határozat egyes oldalszámaira, elmulasztotta megjeleníteni az ott felsorolt érveket, adatokat, ennek következtében az ítélet homályos és indokolatlan maradt. Előadta még, hogy a Tpvt. 2005. évi módosításától hatályos 17.§-a alapján megállapítható a mentesülés, figyelemmel a Vad.tv., valamint az erdőről, erdővédelméről és erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Etv.) egyes rendelkezéseire is. Fenntartotta az igazságügyi szakértő tanúkenti meghallgatására vonatkozó indítványát. Emellett csatolta a szakértő vélemény-kiegészítését, amely a környező EU-tag és az azon kívüli országok vadászati adatai alapján megerősítette, hogy teljesen téves és laikus felfogás Magyarországot tekinteni az áruval földrajzi piacának.

A fellebbezésekkel szembeni ellenkérelmében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Az I.r., II.r. és III.r. felperesek fellebbezésével szemben állította, hogy nem volt szükség szakértő bevonására, hiszen a vadászatszervezési piac versenyjogi szempontú értékelése és minősítése versenyjogi szakkérdés, e tekintetben pedig megfelelő szakértelemmel rendelkezik. Az érintett piac körében hangsúlyozta, hogy a Tpvt. nem tesz különbséget az árkartell következtében hátrányt elszenvedő fogyasztói kör vonatkozásában aszerint, hogy melyik ország állampolgárai. A Tpvt. 1.§-a értelmében csak annak van jelentősége, hogy hol tanúsítják a kifogásolt piaci magatartást. Megjegyezte, hogy az állami erdőgazdaságok esetében nem álltak fenn a versenyfelügyeleti eljárás megindításának konjunktív feltételei, ez a kérdés egyébként irreleváns a Tpvt. 14.§-a szerinti piacmeghatározás tekintetében. Állította, hogy a tárgyaláson kihirdetett határozat - egyezően a külön íven szövegezettel - 700.000 forint bírságot tartalmazott a III.r. felperes vonatkozásában. Utalt arra, hogy a perbeli időszakban hatályos, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 17.§-a alapján nem kellett a hangfelvételt az iratokhoz csatolni, mivel a tárgyalásról írásos jegyzőkönyv készült. A III.r. felperes pedig nem kérte a hangfelvétel visszahallgatását. E körben nem kellett tanúbizonyítást lefolytatni. Az I.r. felperes által előadott többletelemekkel kapcsolatban állította, hogy nem volt szükség működésének átfogó átvilágítására, erre egyébként az elsőfokú bíróságnak jogi lehetősége sem volt. Álláspontja szerint az etikai szabályzat tervezet VI. 10. pontja, a 2002. március 7-ei ülésen hozott határozat, a 2002. őszi körlevél, a 2002. december 19-ei döntés, a 2003-2004. évi árjegyzék és a 2003. évi február 21-ei közlemény, mint közvetlen bizonyítékok támasztják alá a jogsértését. Eseti döntésekre hivatkozással állította, hogy nem eredményezi a felelősség alóli mentesülést az, hogy nem közvetlen versenytársa a vadászatszervező vállalkozásoknak, nem származott anyagi haszna az árkartellból, továbbá, hogy az etikai szabályzat tervezetet formálisan nem fogadták el, de az sem, hogy a feltárt tényállásban érintett személyek nem rendelkeztek képviseleti

jogosultsággal. A határozatból és az elsőfokú ítéletből is egyértelműen megállapítható, hogy az I.r. felperes terhére a 2003-2004. évre vonatkozó versenykorlátozó döntést róta, és nem a 2002-2003. évekre szóló ajánlott árakkal kapcsolatos jogsértés miatt marasztalta el.

A IV.r. felperes fellebbezésével szemben a Legfelsőbb Bíróság 2/2011. (V.9.) KK. véleménye (a továbbiakban: KK. vélemény) alapján állította, hogy a bírság mérséklése körében előadott indoklás a jogsértés anyagi jogi kérdéseit érintette, attól érdemben nem választható el. Ennélfogva nem lehetett kizárólag a Tpv. 78.§-a alapján értékelni a kereseti kérelmét, azt a többi felperes kérelmével együtt kellett kezelni. Az ítélet alapján pedig megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta a szervező szerepét. A Pp. 339/A.§-a alapján pedig nincs jogszerű lehetőség a bírság mérséklésére arra hivatkozással, hogy időközben fizetéseképtelenségi helyzetbe került. Az V.r. felperes fellebbezésével szemben megismételte, hogy az érintett piac meghatározása körében kiterjedt bizonyítást folytatott le, de e körben nem volt szükség szakértő bevonására. A keresleti és a kínálati helyettesíthetőségre figyelemmel versenyjogi szempontból kevésbé indokolható a magyarországinál szélesebb piacmeghatározás. Az árkartell miatt azonban ez sem eredményezné a felperesek versenyjogi felelősség alóli mentesülését. A piaci sajátosságokat figyelembe vette, megállapításait az igazságügyi szakértő véleménye nem döntötte meg, tanúkenti meghallgatásától sem várható érdemben értékelhető bizonyíték. Hangsúlyozta még, hogy a versenykorlátozó megállapodás alkalmazását önmagában az is bizonyítja, hogy az egyes vállalkozások átemelték azt a saját árjegyzékükbe. E tényen nem változtat az árjegyzékhez mint bázishoz képest adott árendedmény, az egyedi megállapodás, illetve harmadik, személyi árjegyzékének használata sem. A Pp. 336/A.§-ának (2) bekezdésében foglalt alkalmazásának nem volt helye, mert az V.r. felperes nem terjesztett elő olyan bizonyítást, amely megkérdőjelezné az általa megállapított tényállás valósághű mivoltát. Eseti döntésre hivatkozással azzal is érvelt, hogy az elfogadott okfejtése miatt nem volt szükség a határozatban foglalt szövegszerű megismétlésére. Hangsúlyozta még, hogy a határozat jogszerűségét a versenyfelügyeleti eljárás megindításakor hatályos Tpv. alapján kell megítélni, az V.r. felperes pedig a közigazgatási eljárás során a mentesülésre nem hivatkozott. A határozathozatalt követően megjelent törvény egyébként sem vehető figyelembe.

A beavatkozó a másodfokú eljárásban érdemi nyilatkozatot nem tett.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253.§-ának (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelmek és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges tényeket feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességében is megfelelően értékelte, azokat a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel helyesen vetette össze, majd mindebből helytálló következtetésre jutott a felperesek magatartásának jogi megítélését és az alkalmazott bírságszankciókat illetően. A felperesek fellebbezéseikben nem hivatkoztak olyan indokra, amely az elsőfokú bíróság ítéletének jogszerűségét megkérdőjelezné, nem jelöltek meg olyan tényt vagy körülményt, amely a fellebbezésük kedvező elbírálását eredményezhette volna.

A Tpv. II.§-ának (1) és (2) bekezdésében, valamint 13.§-ának (1) bekezdésében, (2) bekezdésének a) és b) pontjaiban, továbbá 14.§-ának (3) bekezdésében foglalt rendelkezések egybevetése alapján megállapítható, hogy bár valamennyi versenykorlátozással összefüggő ügyben lényeges az érintett piac meghatározása, annak elsődleges szerepe az, hogy megállapítható-e a versenykorlátozás csekély jelentősége. A kartell ugyanis nem esik a Tpv. II.§-ában szereplő tilalom hatálya alá. A mentesülés azonban csak akkor alkalmazható, ha a megállapodás nem ármeghatározásra, illetve nem piacfelosztásra vonatkozik. Az érintett piac meghatározását tehát a Tpv. kifejezetten a csekély jelentőségű jelleg meg vagy meg nem állapítása szempontjából szabályozza. Az ármeghatározó, illetve piacfelosztó kartell esetén sem a piaci részesedés megállapításának, sem magának az érintett piac meghatározásának nincs különösebb relevanciája (Legfelsőbb Bíróság Kftv.IV.37.258/2009/8., Kftv.IV.37.236/2009/11.). Mivel jelen esetben éppen ilyen versenyjogsértések valósultak meg, az érintett piacot az alperesnek nem is kellett egészen pontosan meghatároznia.

A fellebbezésekben foglaltakra tekintettel az ítéletábra rámutat még arra, hogy az érintett piac az a piac, amely tekintetében a versenyt korlátozó-, kizáró-, illetve torzító hatás jelentkezik. Az érintett földrajzi piac az a földrajzi terület, ahol a piacot befolyásoló hatás még érvényesülhet. Ezt az árupiac determinálja. Sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem szűkítette az árupiacot az egyes trófeás vadakra, hanem azt a külföldiek részére történő bérvadászati szolgáltatások értékesítésével azonosították. Ebbe beletartozik a vadászat élménye, a vad különleges és kalandos körülmények közötti elejtésének lehetősége, azaz a vadásztársaság szervező munkája, nyelvismerete is. Nem tartozik azonban e körbe a turisztikai piac, hiszen a szállásért, az ellátásért külön kellett fizetni, ezek árai a kifogásolt árjegyzékeken nem is jelentek meg. Az érintett földrajzi piac pedig Magyarország területénél azért nem lehet nagyobb kiterjedésű, mert a bérvadászati szolgáltatásokat Magyarország területén nyújtották. Nem az a kérdés tehát, hogy az állatvilág tekintetében lehet-e az országhatárral azonos földrajzi határt húzni, hanem az, hogy maga a vadászati szolgáltatás az ország határain belül maradt-e még akkor is, ha a vad határon kívülről érkezett. Erre pedig a válasz egyértelmű igen. A vadászat-szervezési piac versenyjogi értékelése versenyjogi szakkérdés, ezért vadászati kérdésekben jártas szakértő bevonására még akkor sem lett volna szükség, ha felmerülhetett volna a versenykorlátozó megállapodások csekély jelentőségéből fakadó mentesülés lehetősége. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen mellőzte az V.r. felperes által csatolt szakértői vélemény tartalmát, és ugyanezen oknál fogva szükségtelen volt a kiegészítő szakvélemény értékelése, illetve a szakértő tanúkénti meghallgatása is a másodfokú eljárásban.

A gazdasági verseny megfelelő működéséhez az szükséges, hogy a piaci szereplők tartsák tiszteletben egymás döntési szabadságát, piaci döntéseiket önállóan, a versenytársaktól függetlenül hozzák meg. Az ár a szolgáltatás pénzben kifejezett értéke, amely normál piaci működés mellett szabad megállapodás tárgya, az a kereslet-kínálat szerint alakul. A kötelező minimálár bevezetése megtöri ezt a természetes folyamatot, hiszen elveszi az ár szabad meghatározásának jogát a szolgáltatás nyújtójától. Ezért az egyik legsúlyosabb versenyjogsértésnek minősül a Tpv.11§-ának (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alá vonható ármegkötésre vonatkozó megállapodás.

Az ár meghatározása az egyik legfontosabb gazdasági döntés. Rendszerint függ az adott vállalkozás egyéni költségeitől, a szolgáltatás mennyiségétől, minőségétől, színvonalától stb., kialakításának azonban nem lehet alapvető szempontja a fogyasztó pénzügyi teljesítőképessége. A normál piaci mechanizmusban az ár a kereslet-kínálat viszonyának megfelelően alakul, és nem az határozza meg, hogy a szolgáltatást igénybevevő tud-e, illetve várhatóan fog-e a reálisnak mondható árnál többet fizetni. Az indokoltnál magasabb minimálár rögzítése a konvertibilis devizában való fizetés okán sem lehet jogszerű.

A Tpv. 11.§-a alapján egyaránt versenyjog-sértő a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célzó magatartás, az ilyen cél elérésére alkalmas magatartás, de az is, amely ténylegesen is ilyen hatással jár. A jogsértés megállapításához tehát nem szükséges annak bizonyítása, hogy a tiltott magatartásnak van-e vagy lehet-e versenykövetkezménye, önmagában a versenykorlátozó célú magatartás is jogsértő, és mint ilyen, szankcionálandó.

A 2002-2003-ra vonatkozó árakat a II.r., III., IV. és V. rendű felperesek, valamint a beavatkozó is aláírta, egyben nyilatkoztak arról, hogy azokat lefelé nem lépik át. Ezzel csak a verseny befolyásolása, annak korlátozása lehetett a céljuk. Azt akarták elérni, hogy a megállapodásban részes vállalkozások az általuk nyújtott szolgáltatások ellenértékeként ne a kereslet-kínálat alapján, az egyéni adottságaikra is tekintettel az egyes társaságok által külön-külön kialakítandó árat juttassák érvényre. Orientálni akarták tehát a piaci szereplők magatartását, befolyásolni a piacon érvényesülő árakat. Versenyjogilag nem tiltott a vállalkozások gazdasági együttműködése, amennyiben az nem ellentétes a verseny tisztaságával és a fogyasztók érdekeivel. Jogsértő azonban akkor, ha a verseny kényszerítő hatásainak elkerülése érdekében kötnek megállapodást egymással, amivel céljuk a gazdasági verseny kizárása vagy legalábbis korlátozása, hátrányt okozva ezzel a fogyasztóknak. Az árjegyzék elfogadása, illetve az annak minimálárként való kezelésére vonatkozó nyilatkozat lényegében az aláírók írásbeli megállapodása, amely kétséget nem hagyó módon tükrözi előre egyeztetett piaci magatartásukat. Kifejezésre juttatták, hogy nem egymástól függetlenül, nem a piaci hatások által meghatározott módon, és nem önállóan döntenek az egyik legfontosabb gazdasági kérdésben, az ár meghatározásában. A versenykorlátozó cél tehát egyértelműen megvalósult, így a jogsértést elkövették, magatartásuk természeténél fogva magában hordozta a versenykorlátozás lehetőségét. Arra a megállapodás alkalmas is volt, és a gyakorlatban is megvalósult, hiszen sem a felperesek, sem a beavatkozó nem döntötte meg az alperes azon megállapítását, miszerint a megállapodásnak megfelelően alkalmazták is a minimál-árakat. A korábbi évekhez képest alkalmazott áremelés önmagában nem jogsértő, jelen esetben ez azért jogellenes, mert egyszerre, előzetes egyeztetés, közös megállapodás alapján tették.

Az alperes határozatának rendelkező részéből egyértelműen megállapítható, hogy az I.r. felperest az alperes a 2003-2004. évi vadászati évadra szóló 2002. XII. 19-ei, a Terméktanáccsal közös döntése miatt marasztalta el. Ezt támasztják alá az indoklás 7-10. pontjaiban foglalt megállapítások és bizonyítékok is. Az itt felhozottakat az I.r. felperes ténybelileg nem döntötte meg, a felsoroltakkal szemben bizonyítást nem ajánlott fel. Mindezek alapján az I.r. felperes a Terméktanáccsal többszörösen egyeztetette a bér vadászati ajánlott minimál-árakat, amit a 2002. XII. 19-ei keltezésű

árjegyzék is igazol. Az I.r. felperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy a ma már nem létező Vadászat-szervező Osztály egyeztetett, érte felelősséget nem kell vállalnia. Az alperes ugyanis részletesen elemezte az I.r. felperes működését, amely szerint az Osztály nagyfokú önállóságot élvez, de helyette jogokat és kötelezettségeket az I.r. felperes szerez. Ezt a tényt sem vonta kétségbe az I.r. felperes, sőt maga is elismerte, hogy belső szervezeti egységének képviseleti-, határozathozatali jogosultsága nincs. Ezért az Osztályt önálló felelősség nem terheli, magatartásának következményeit az I.r. felperes köteles viselni. Kamarai működésének, döntéshozatali mechanizmusának részletesebb vizsgálatára nem volt szükség, erre nézve jogi szakértőt nem kellett bevonni. Az I.r. felperes felelőssége ugyanis a belső működés kialakítása, az arról való gondoskodás, hogy nevében csak a képvisellel rendelkező szervezeti egység léphessen fel. Ennek felelősségét sem a jogi önállósággal nem rendelkező belső szervezeti egységére, sem másra át nem háríthatja. E körben az I.r. felperes maga sem jelölte meg, hogy mely bizonyíték tartalmát, mely alperesi megállapítást vagy versenyjogi értékelést döntötte volna meg a jogi szakvélemény. Mivel így módon az I.r. felperes felelősséggel tartozik a 2002. XII. 19-ei keltezésű árjegyzékért, ezért nincs jelentősége annak sem, hogy versenytársai-e a felperesi gazdasági társaságok, illetve, hogy származott-e valamiféle haszna a megállapodásból. Az árjegyzékre vonatkozó megállapodás jogsértő, hiszen célja a gazdasági verseny befolyásolása, a szabad árképzés korlátozása. Az Osztály tagjainak vállalnia kellett a minimál-árakat tartalmazó vadászati árjegyzékkel azonos vagy magasabb árak alkalmazását. Az I.r. felperes magatartása tehát igenis alkalmas volt a verseny torzítására, eljárásával ilyen hatást ki is fejtett.

Az elsőfokú bíróság ítélete megfelel a Pp. 221.§-ának (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek; teljes körűen tartalmazza a jogvita eldöntéséhez szükséges releváns tényállást, a jogi indokolás logikusan és okszerűen alátámasztja a rendelkező részben foglaltakat. Nem hordoz ellentmondást; az V.r. felperes által megjelölt ítéleti oldalak nem az elsőfokú bíróság álláspontját, hanem a tényállás részét képező határozat indokolását tartalmazzák. Ezen kívül nem jogsértő a határozat egyes elemeire való visszautalás, azok ugyanis ezzel a megoldással az ítéleti indokolás részévé válnak. Az elsőfokú bíróság felesleges ismétlésekkel nem terhelte az amúgy is terjedelmes ítéleti indokolást, hivatkozásai egyértelműek, kétséget nem hagyó módon meg lehet állapítani azt, hogy mely határozati megállapítással ért maradéktalanul egyet. Ettől az ítélet nem homályos és nem maradt indokolatlan, arra pedig az V.r. felperes sem hivatkozott, hogy valamely visszautalást ne lehetne egyértelműen beazonosítani.

A Pp. 324.§-ának (1) bekezdése alapján a közigazgatási perben is érvényesül a Pp. 164.§-ának (1) bekezdése szerinti általános perrendi szabály, azaz a perben a felperesnek kell igazolnia, hogy a felülvizsgálni kért határozat jogszabálysértő. A határozat jogszerűségét a meghozatalakor alkalmazandó, hatályban volt jogszabályok és fennálló tények alapján kell megítélni. A Pp. 336/A.§-ának (2) bekezdésében foglaltak jelen ügyben nemcsak azért nem voltak alkalmazhatók, mert e jogszabályi rendelkezés csak a 2005. november 1-jét követően indult eljárásokban alkalmazható, hanem azért sem, mert az V.r. felperes alappal nem cáfolta egyik tényállási elemet sem. A bizonyítási teher ugyanis csak akkor fordul meg, ha a felperes azt bizonyítja, hogy az alperes nem vagy nem megfelelően tárta fel az ügyben irányadó tényállást. A

tényállás felderítésével kapcsolatos érveivel az V.r. felperes ténylegesen az alperes mérlegelését támadta, a rendelkezésre álló bizonyítékok újraértékelését és a saját álláspontjának elfogadását célozta. Ez azonban nem alapozza meg a bizonyítási teher megfordítását.

A felperesek és a beavatkozó a versenyjogsértést a fentiek szerint megvalósították, amely tényen nem változtat az, hogy az alperes az állami erdőgazdaságokkal szemben nem indított eljárást. Szerepükre nézve a felperesek egyébként sem hoztak fel a jogvita szempontjából releváns bizonyítékot. Az elmarasztalásuk alapja ugyanis a 2002-2003. évi vadászati évadra szóló 2001. XI. 5. keltezésű közös kötelezettségvállalás, illetve az I.r. felperes esetében a 2003-2004. évi vadászati évadra szóló 2002. XII. 19-ei, a Terméktanáccsal közös döntés. E megállapodásokban pedig az állami erdőgazdaságok nem vettek részt.

Az V.r. felperes fellebbezésében hivatkozott a Tpvt. 2005. évi módosításától hatályos 17.§-a szerinti mentesülésre. Ez az érvelés azonban nem vezethetett sikerre, hiszen a közigazgatási eljárásban - általa sem vitatottan - mentesülésre nem hivatkozott, a Tpvt. 17.§-ának, illetve a mentesülés alapjául hivatkozott Vad.tv.-nek és Etv.-nek pedig visszaható hatálya nincs.

A közigazgatási perben a bíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a határozat sérti-e a felperes(ek) által megjelölt jogszabályi rendelkezést, ítéletében csak a jogszabálysértő határozatot helyezheti hatályon kívül vagy változtathatja meg. A III.r. felperes hivatkozott arra, hogy a nyilvános tárgyaláson kihirdetett határozat szerint őt az alperes csak 70.000 forint bírsággal sújtotta, ám nem jelölt meg e körben az ügy érdemére is kiható, a bírósági eljárásban sem orvosolható lényeges eljárási jogszabálysértést. Nem hivatkozott arra, hogy a tárgyaláson kihirdetett határozatnak kötőereje lenne, és azzal sem érvelt, hogy az Áe. alapján elírás vagy számítási hiba folytán ne lett volna lehetőség a kijavításra. Mivel pedig a bíróság a határozat felülvizsgálatát végzi, ezért - erre vonatkozó jogszabálysértés megjelölése hiányában - az elsőfokú bíróság is csak azt vehette alapul, amit a határozat tartalmaz. E körben ezért szükségtelen lett volna tanúbizonyítási eljárás, de a vonatkozó hanganyag beszerzése is.

A bírság mellőzésére vagy mérséklésére a jogsértés hiányára tekintettel nem kerülhetett sor, hiszen a másodfokú bíróság a fentiekben megerősítette, hogy a felperesek versenyjogi tilalom alá eső versenyt korlátozó megállapodást kötöttek. Ezen kívül - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - az alperes a bírság kiszabása körében teljesítette a mérlegelési jogkörben hozott döntésekkel szemben elvárt követelményeket. Határozata indokolásában bemutatta, hogy mely felperes esetében mit és milyen súllyal vett figyelembe a terhén vagy a javán. Ezekkel szemben az I. II., III., és V. rendű felperesek érdemi érvelést nem adtak, erre vonatkozó fellebbezési kérelmüket nem indokolták. Mivel az alperes által a bírságkiszabás körében figyelembe vett szempontokat nem cáfolták, az elsőfokú bíróság bírságkiszabással kapcsolatos álláspontját nem vitatták, ezért az ítéletábla sem tudott az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő következtetésre jutni.

A IV.r. felperes fellebbezésével kapcsolatban az ítélőtábla rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmét elbírálta, ezt az ítélet indokolása is tartalmazza. Kétségtelen, hogy a bírságkiszabással kapcsolatos álláspontja körében nem emelte ki a IV.r. felperest, ám ez azért nem tekinthető érdemi hibának, mert az indokolásból kitűnően ugyanazon okok miatt utasította el valamennyi felperes bírsággal összefüggő kereseti kérelmét. Emellett megállapítható, hogy a IV.r. felperes vitatta a szervezői szerepét, ezért nem lehetett kereseti kérelmét pusztán a Tpvt. 78.§-a alapján elbírálni. E körben alappal cáfoló bizonyítékot nem adott, és nem döntötte meg, hogy a javaslatára emeltek be a 2001. XI. 5-ei megállapodásba bizonyos, az előző évben általa alkalmazott árelemeket. Ezen kívül sérelmezte a számára hátrányos 2003. évi nettó árbevétel figyelembevételét, nem jelölt meg azonban olyan jogszabályi rendelkezést, miszerint ez téves lenne, vagy esetében a 2002. évi adatokat kellett volna feltétlenül figyelembe venni. A bíróság a bírság kiszabása körében is csak a jogszerűséget vizsgálhatja. A bírság mérlegeléssel megállapított összegének megváltoztatására csak akkor kerülhet sor, ha az alperes nem tárta fel a kellő mértékben a tényállást, ezért az részben hiányos vagy téves, továbbá ha a mérlegelés szempontjai nem állapíthatók meg teljes körűen, illetve maga a mérlegelés kirívóan okszerűtlen vagy hibás. Az alperes határozatának 24. pontjában rögzítette, hogy a bírságkiszabás során a nyilvános, mindenki számára hozzáférhető Közleményt vette alapul, emellett részletezte a figyelembe vett enyhítő és súlyosító körülményeket is. További enyhítő körülményre a IV.r. felperes nem hivatkozott. A 2003. év kiemelkedő árbevétele éppen a jogellenes áröngzésnek is köszönhető, így teljesen okszerű, hogy következményként a jogsértéssel érintett időszak nettó árbevétele képezze a bírság számításának alapját. A vele szemben kiszabott bírság összege a törvényes felső határt nem lépte át, a 2003. évi üzleti évben elért nettó árbevételének 10%-át meg sem közelítette. Az időközben bekövetkezett hátrányos gazdasági helyzet a bírságkiszabásnak nem szempontja a Tpvt. 78.§-ának alkalmazandó (2) bekezdése szerint, ezért azt a másodfokú bíróság sem vehette figyelembe. Mivel a IV.r. felperes a fellebbezésében sem bizonyította, hogy az alperes mérlegelési jogkörben hozott döntése jogsértő, az elsőfokú bíróság erre vonatkozó következtetéseit alappal nem cáfolta, ezért a fellebbezési kérelme nem vezethetett sikerre.

A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperesek a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján kötelesek külön-külön megfizetni az alperes másodfokú perköltségét, míg a fellebbezési illetéket külön-külön a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján kell viselniük.

Budapest, 2012. évi március hó 7.

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. a tanács elnöke, dr. Vitál-Eigner Beáta sk. előadó bíró, dr. Bacsa Andrea sk. bíró